

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Komparace postojů irských politických stran v otázce
zrušení Senátu**

Monika Matějková

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Komparace postojů irských politických stran v otázce
zrušení Senátu**

Monika Matějková

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Zákavský, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla srdečně poděkovat PhDr. Jiřímu Zákravskému, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady, ochotu, podporu, trpělivost a čas, který mi po dobu vypracování práce věnoval.

Obsah

1	ÚVOD.....	6
2	POSTAVENÍ SEANADU V IRSKÉM POLITICKÉM SYSTÉMU	9
3	POSTOJE IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN V OTÁZCE BUDOUCÍ EXISTENCE SEANADU	11
3.1	Postoje politických stran dle volebního programu v roce 2011.....	14
3.2	Shrnutí	18
3.3	Postoje politických stran v době konání referenda	21
3.4	Shrnutí	29
3.5	Postoje politických stran dle volebního programu v roce 2016.....	31
3.6	Shrnutí	33
4	KOMPARACE POSTOJŮ VZHLEDEM KE ZKOUMANÝM OBDOBÍM.....	34
4.1	Fianna Fáil	34
4.2	Fine Gael	35
4.3	Labour Party	36
4.4	Sinn Féin	37
4.5	Shrnutí	38
5	ZÁVĚR.....	41
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	43
7	RESUMÉ.....	48

1 ÚVOD

Irsko se po období prosperity, kdy bylo označováno jako tzv. „keltský tygr“, zmítalo v problémech spojených s ekonomickou krizí, kterou vyvolal jednak pokles amerických zahraničních investic do Irské republiky, jednak i hypoteční krize. V roce 2008 pak o osudu irské ekonomiky rozhodla globální krize započatá ve Spojených státech amerických kolapsem americké banky Lehman Brothers. Během této krize bylo Irsko nuceno požádat Evropskou unii a Mezinárodní měnový fond o finanční pomoc tzv. *bail-out* ve výši 85 miliard eur, přičemž Irsko mělo tuto částku podpořit 17,5 miliardy eur ze svých rezerv, především z penzijního fondu. Stalo se tak zároveň i prvním unijním státem v recesi. Snaha o strukturální ekonomická opatření si vyžadovala škrty a úsilí šetřit taktéž na výdajích spojených s fungováním politického systému například i snížením počtu zástupců parlamentu či zrušením horní komory. Jedním z důvodů vyhlášení referenda o budoucnosti irského Seanadu byla právě i případná finanční úspora, kterou by Irsko získalo zrušením horní komory parlamentu.

Kromě ekonomiky procházela změnou i irská politická scéna, která v tomto období v návaznosti na bídný stav státního rozpočtu zažívala obměnu ve stranickém systému, a to v postavení dosud vládnoucí strany Fianna Fáil. Ve volbách v roce 2011 se Fianna Fáil posunula až na třetí místo ve voličských preferencích a zaznamenala nejhorší výsledek ve své historii. Do čela vlády se dostala strana Fine Gael v koalici s Labour Party. To výrazně změnilo politickou mapu Irska a dá se uvažovat nad tím, zda by referendum o zrušení Senátu, kterému se budu v práci věnovat, bylo vůbec uskutečněno, pokud by se Fianna Fáil udržela na vrcholu stranického systému. Byla to právě strana Fine Gael, resp. její předseda a tehdejší premiér označovaný jako *Taoiseach* Enda Kenny, který inicioval vyhlášení referenda o zrušení horní komory parlamentu.

Cílem mé práce je zjistit, jaké postoje zaujímaly irské politické strany v otázce zrušení Senátu a zda se postoje jednotlivých stran nějakým a popřípadě jakým způsobem proměňovaly, či zda se držely jednoho postoje. Pro komparaci jsem si vybrala strany, které jsou z dlouhodobého hlediska významnými aktéry na irském politickém poli, a to Fianna Fáil, Fine Gael, tamní Labour Party a Sinn Féin. Jejich názory budu zkoumat ve třech obdobích – před vyhlášením referenda v souvislosti s volbami v roce 2011, v průběhu konání referenda a v době voleb, jež následovaly v roce 2016. Zkoumání postojů ve třech různých obdobích mi tak poskytne celkový pohled na tuto problematiku.

Práce je kromě úvodu a závěru rozdělena na tři části. První část popisuje postavení Senátu v irském politickém systému, jeho činnost, pravomoci a volební systém, který je jeden z nejméně přehledných v západní Evropě.

Druhá část se zaměřuje již na zmiňované postoje, zejména pak na politické programy jednotlivých stran v roce 2011 a 2016, přičemž kapitola bude doplněna i o období v průběhu referenda, tedy postoje stran z roku 2013. Budu se soustředit zvláště na to, zda strany byly pro zrušení nebo pro ponechání Senátu, zda navrhují nějakou reformu, popřípadě jaká byla jejich vize reformy. Tato kapitola bude zahrnovat i samotné referendum, kde bych ráda naznačila příčiny vyhlášení a celkové výsledky.

Následnou, resp. třetí část budu věnovat samotné komparaci. V rámci komparace se budu soustředit na tři možné názory stran, jež budu následně srovnávat ve spojitosti se zkoumanými obdobími. Prvním názorem, na který se zaměřím, je ten, zda strana prosazovala ponechání Senátu v jeho současné podobě a jak tento názor odůvodňovala. Ve druhém názoru mě bude zajímat, jestli strana zastávala názor, že by horní komora vyžadovala reformu – v tomto bodě mě bude také zajímat jakou reformu strana navrhovala a rovněž jak tento postoj zdůvodnila. Třetím možným názorem bude pak to, zda strana navrhovala zrušení Senátu a jak tento názor obhajovala. V této kapitole budu taktéž srovnávat, jaká strana byla

radikálnější či naopak zdrženlivější v nastoleném tématu. Zároveň se zaměřím na otázku, zda samotné strany ve zkoumaných obdobích nějakým způsobem své postoje proměňovaly či zda zaujímaly stále stejný názor.

Ve své práci pracuji s primárními zdroji, jimiž jsou volební programy Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party a Sinn Féin a to z let 2011 a 2016, dále se zdroji od českého odborníka na irský politický systém Ivo Šlosarčíka a to především s knihami *Politický systém Irska a Irsko a krize: politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008-2014 a jejich evropské souvislosti*. Mezi cizojazyčné zdroje patří kniha *Politics in the Republic of Ireland* od irských politologů Johna Coakleyho a Michaela Gallaghery. Dalším cizojazyčným zdrojem je odborný článek od autorů Muirise MacCarthaigha a Shane Martina s názvem *Bicameralism in the Republic of Ireland: The Seanad Abolition Referendum*, jež pojednává o postojích stran v této otázce, pozadí referenda a jeho výsledcích a zahrnuje nejčastější důvody, jimiž irští voliči odůvodnili svůj hlas pro ponechání Senátu v politickém systému. Následně v práci čerpám z oficiálních vyjádření na irských vládních webových stránkách *Houses of the Oireachtas* a ústavou Irské republiky, internetových žurnálů *The Journal.ie*, následně s *BBC*, *RTE News*, *The Irish Times* apod.

2 POSTAVENÍ SEANADU V IRSKÉM POLITICKÉM SYSTÉMU

Irsko je charakteristickým příkladem asymetrického bikameralismu s převahou dolní komory neboli Sněmovny reprezentantů (Dáil Éireann), což dokládá i fakt, že vláda je odpovědná pouze Sněmovně reprezentantů. Současně však Seanadu není kompenzováno „horší“ postavení například delším volebním obdobím ani větší stabilitou instituce. Prakticky senátoři vykonávají svou funkci po období kratší než pět let. Seanad má 60 členů, z čehož 43 senátorů jsou odborníci v následujících pěti oborech: kultura a vzdělávání, zemědělství, průmysl a obchod, veřejná správa a odbory a zaměstnanci. Tito senátoři jsou voleni kolegiem volitelů, které se skládá z poslanců, bývalých senátorů a zástupců z jednotlivých rad pro irská hrabství. Dalších šest senátorů je voleno kolegiem absolventů dvou největších irských univerzit Trinity College Dublin a National University of Ireland. Zbývajících jedenáct senátorů jmenuje sám premiér (Gallagher 2010: 222). Volba senátorů se tak řadí mezi jednu z nejkomplicovanějších vůbec. Senátoři se scházejí třikrát týdně, a to zpravidla v úterý, ve středu a ve čtvrtek a jejich hlavním úkolem je revize a kontrola zákonů, které přichází z dolní komory parlamentu.

Dolní komora však může přijmout zákon i proti nevoli komory horní. Pro dokreslení postavení Seanadu v irském politickém systému může posloužit i fakt, zakotvený přímo v ústavě Irské republiky, a to, že pokud Seanad iniciuje návrh zákona, jenž bude následně postoupen Sněmovně reprezentantů, která návrh pozmění a upraví, měl by být návrh zákona považován za iniciativu dolní komory (Constitution of Ireland, Art. 20).

Irská vláda se v posledních letech zaměřila na to, aby měl Seanad větší pravomoci a mohl produkovat více významných návrhů zákonů. Seanad může revidovat zákony, nicméně nesmí zasahovat do tzv. „money bills“, tedy návrhů zákonů, které mají finanční dopad na státní rozpočet jako například zavedení,

zrušení, změna či regulace daní, dále rozdělení a správa rozpočtu nebo audit účtů veřejných financí a podobně (Houses of the Oireachtas [nedatováno]).

Seanad může tyto finanční zákony ovlivnit pouze doporučením, na jehož sestavení mají senátoři jednadvacet dní. Dolní komora však může tato doporučení odmítnout. Samotní senátoři mohou iniciovat tzv. „private bills“ neboli soukromé návrhy zákonů, nicméně k přijetí zákona je zapotřebí souhlas Sněmovny reprezentantů. „V případě, že Senát s názorem Poslanecké komory nesouhlasí, může do 90 dnů od přijetí návrhu zákona dolní komorou návrh odmítnout či jej vrátit Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy“ (Šlosarčík 2007: 72).

Jedinými pravomocemi, které jsou rovnoměrně rozložené mezi obě komory parlamentu a to tak, že pro schválení je zapotřebí souhlasu obou komor, jsou například vyhlášení stavu nouze v ozbrojených konfliktech, válce nebo ozbrojeného povstání. K dalším pravomocem patří impeachment prezidenta¹ či odvolání soudce z jeho funkce (Gallagher 2010: 222).

Z výše uvedeného vyplývá, že horní komora irského parlamentu nezastává prakticky žádnou zásadní funkci, což bylo i jedním z argumentů zastánců zrušení Seanadu ve zkoumaném referendu z roku 2013². Podrobněji viz podkapitola 3.3.

¹ K takovému kroku však v irské historii zatím nedošlo.

² Od roku 1941, resp. čtyři roky od přijetí nové ústavy Irska, probíhá novelizace ústavy právě na základě referend. Do té doby bylo možné ústavu novelizovat prostou většinou v parlamentu (Šlosarčík 2007: 53).

3 POSTOJE IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN V OTÁZCE BUDOUCÍ EXISTENCE SEANADU

V této kapitole a následných podkapitolách bych se ráda věnovala postojům o budoucnosti Seanadu, které zastávaly politické strany Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party a Sinn Féin a to v období před vyhlášením referenda, v jeho průběhu a po jeho rozhodnutí. Tyto strany jsem zvolila z toho důvodu, že jsou z dlouhodobého hlediska významnými aktéry na irském politickém poli a jedná se o strany, jež mají mezi voliči pravidelně nejvyšší podporu. Nicméně to neznamená, že nemají zastoupení i další strany, což můžeme vidět i na současném zastoupení ve Sněmovně reprezentantů, kde se na složení komory podílejí i Sociální demokraté, Nezávislí či tamní strana Zelených. Výše zmíněná čtveřice je však dlouhodobě nejvýznamnější. Nejprve každou z nich krátce představím a nastíním jejich historii, popřípadě vývoj strany.

Fianna Fáil neboli „Vojáci osudu“, jak bychom tento název mohli přeložit do češtiny, byla doposud dominantní stranou, která měla na irské politické scéně hlavní slovo, a to již od třicátých let dvacátého století. Strana byla založena v roce 1926 jedním z nejvýznamnějších irských politiků Éamonem de Valerou a to odštěpením se od Sinn Féin poté, co de Valera a jeho příznivci nesouhlasili s uzavřením anglo-irské dohody³ (Šlosarčík 2007: 139). Již od svého založení tato konzervativní strana sklízela velký úspěch, kdy do roku 1989, vždy když byla ve vládě, dokázala vládnout bez koaličního partnera.

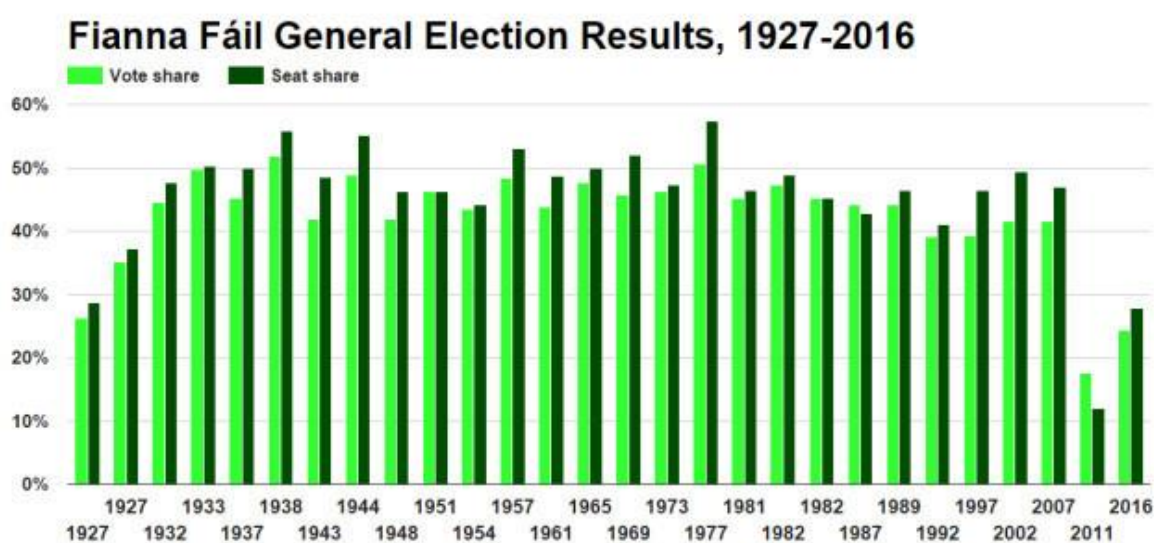
Zlom přišel v parlamentních volbách v roce 2011. Důsledkem velkého volebního propadu byla ekonomická krize, která v té době Irsko sužovala již několik let a voliči jako viníka viděli tehdejšího *Taoiseacha* resp. předsedu vlády

³ Anglo-irská dohoda z roku 1921 sice zaručovala Irsku značnou míru autonomie a status britského dominia, avšak hlavou státu měl stále zůstat britský panovník, což bylo pro protismluvnickou stranu nepřijatelné. Protismluvnická strana požadovala plnou nezávislost na Velké Británii a vytvoření Irské republiky zahrnující území celého ostrova.

Briana Cowena, jenž působil jako ministr financí v letech 2004–2008 (Šlosarčík 2015: 58).

Zmiňovaný propad⁴ posunul Fianna Fáil z pomyslného vrcholu až na třetí místo ve voličských preferencích. Úspěšnost strany znázorňuje následující graf.

Graf č. 1: Volební úspěšnost v parlamentních volbách strany Fianna Fáil v letech 1927-2016

Zdroj: MacGuill, Dan (2016). Fianna Fáil are back, and they're no longer 'male, stale and outside the Pale'. *The Journal*. 4. 3. 2016 (<http://www.thejournal.ie/finna-fail-election-2016-performance-analysis-ge16-2634557-Mar2016/>, 12. 2. 2018).

Fine Gael vznikla v roce 1933 sloučením stran Galské ligy s dalšími menšími stranami, a to v reakci na vítězství Fianna Fáil ve volbách v předchozím roce. Strana se profiluje jako proevropská a liberální a za jejího působení ve vládních koalicích se udály významné milníky irské historie, a to vystoupení z Commonwealthu v roce 1949 a vyhlášení republiky (Šlosarčík 2007: 147).

⁴ V parlamentních volbách roku 2007 získala Fianna Fáil 77 mandátů, o čtyři roky později pak pouze 20 mandátů, což bylo nejméně v historii této strany (Šlosarčík 2015: 61).

Výrazný vzrůst zaznamenala strana právě v parlamentních volbách v roce 2011, kdy získala 76 mandátů a vytvořila tak vládní koalici s Labour Party, přičemž premiérem se stal Enda Kenny, předseda Fine Gael (Šlosarčík 2015: 61). Tato strana je z dlouhodobého pohledu druhou nejsilnější stranou v irském politickém systému.

Sociálnědemokratická strana Labour Party, jejíž vznik můžeme datovat již roku 1912, tvořila „[...] až do vstupu Fianna Fáil do parlamentu nejvýznamnější opozici vůči tehdy vládnoucí straně Galská liga“ (Šlosarčík 2007: 151). K významným úspěchům této strany patří například zvolení labouristické kandidátky Mary Robinsonové irskou prezidentkou v roce 1990. Labour Party je de facto „irská obdoba“ britské Labour Party. Strana se také podílela na velkém množství vlád s Fine Gael jako její koaliční partner.

Sinn Féin, založená roku 1905 Arthurem Griffithem, je ideologickou nástupkyní Irského republikánského bratrstva a již od svých počátků se stavěla proti britské nadvládě, což je viditelné i na tzv. Velikonočním povstání roku 1916⁵. Tato nacionalistická strana, která zastává levicové názory a je známá i pro svůj euroskepticismus, prodělala v průběhu své existence několik změn a rozštěpení.

První již v roce 1921 po přijetí již zmíněné anglo-irské dohody, kterou za Sinn Féin vyjednal jeden z nejvýznamnějších představitelů této strany Michael Collins. Ze strany se posléze odštěpila nově vzniklá Fianna Fáil v čele s Éamonem de Valerou. Následně další rozkol zažila strana v šedesátých letech, kdy se rozdělila na „Oficiální Sinn Féin“ a „Prozatímní Sinn Féin“ (Šlosarčík 2007: 154). Neodmyslitelným představitelem strany je Gerry Adams, který vedl stranu po celých třicet čtyři let a počátkem roku 2018 se rozhodl z funkce předsedy strany odstoupit. V této funkci ho následně zastoupila Mary Lou McDonald (Robertson 2018). Gerry Adams je známý pro své nacionalistické postoje, kdy se snažil o

⁵ Povstání, které vypuklo v Dublinu o Velikonocích 1916, mělo na svědomí právě Irské republikánské bratrstvo, jež se vzepřelo proti nadvládě Velké Británie. Sinn Féin se posléze stala hlavním odpůrcem britské nadvlády, což dávala najevo i častými protesty a útoky.

jednotu celého ostrova, resp. jak Severního Irska, tak i Irské republiky. Sinn Féin působí oproti jiným politickým formacím i na půdě Severního Irska.

3.1 Postoje politických stran dle volebního programu v roce 2011

Fianna Fáil se ve svém programu z roku 2011 zmiňovala o Seanadu nejméně radikálně. Ve volebním programu poukazovala na to, že začlenění Seanadu v ústavě průběhem času pozbývá na významu a musí být řešeny zásadní otázky v jeho další existenci, jelikož zápolí s obhájením své funkce již tři čtvrtě století (Fianna Fáil 2011: 30). Dále strana ve svém programu uvedla, že i přesto, že se v Seanadu diskutuje s větší zodpovědností a hloubavostí, je to právě Sněmovna reprezentantů, jež by vyžadovala reformu, čímž by mohla převzít i úlohu Seanadu a nebylo by pak zapotřebí si horní komoru parlamentu ponechat. Základem, jak by Fianna Fáil chtěla Sněmovnu reprezentantů reformovat, je zvýšení kvality práce poslanců v rámci rozpočtového procesu a celkově pak Dáil více zefektivnit (Fianna Fáil 2011: 30). Upozorňovali také na to, že v parlamentní demokracii není zapotřebí obou komor. V závěru se strana vyjádřila k podpoření zrušení horní komory v případě, že budou přijaty jejich návrhy na reformu volebního systému a vlády. Úspory, které by plynuly ze zrušení Seanadu, by strana využila pro zlepšení chodu demokracie a dohledu nad vládou (Fianna Fáil 2011: 30).

Fine Gael byla naproti tomu stranou, jež zrušení Seanadu iniciovala, resp. tehdejší *Taoiseach* Enda Kenny. Již v roce 2009 na každoročním stranickém kongresu pronesl Enda Kenny řeč, ve které se zaměřil na možnost irského unikamerálního systému. Na to navazuje i dokument *New Politics*, jež byl stranou vydán v roce 2010, čímž již přímo vytváří plán pro irský unikamerální systém a zároveň je nejambicióznějším politickým programem z hlediska navrhovaných reforem od třicátých let dvacátého století (MacCarthaigh — Martin 2015: 122).

V úvodu dokumentu strana odkazovala na země s jednokomorovým parlamentem, jako jsou Nový Zéland, Finsko, Švédsko a Dánsko a uvádí, že je pro Irsko ta správná doba následovat zmíněné státy v jejich parlamentním uspořádání (Fine Gael 2010: 11).

Logickým důvodem zde Fine Gael obhajovala snížení počtu poslanců v Dáilu o dvacet postů a přebytečnou existenci Seanadu oproti zmíněným zemím s jednokomorovým uspořádáním. Strana odkazovala na to, že v souvislosti s existencí Seanadu v porovnání s unikamerálními zeměmi je Irsko nadměrně reprezentováno zástupci obou komor parlamentu a navrhovaný počet 146 poslanců se zrušením horní komory by tak byl dostačujícím (Fine Gael 2010: 11). Pro lepší porozumění tohoto návrhu viz tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Návrh snížení zástupců z dokumentu *New Politics*

Země	Počet poslanců	Populace (mil.)	Počet obyvatel na poslance
Irsko (dolní a horní komora)	226	4,5	19 912
Irsko (dolní komora se 166 poslanci)	166	4,5	27 108
Irsko (dolní komora se 146 poslanci)	146	4,5	30 822
Švédsko	349	9	25 917
Finsko	200	5,2	26 200
Dánsko	179	5,5	30 637
Nový Zéland	120	4,2	34 775

Zdroj: Vytvořeno autorkou dle Fine Gael (2010). *New Politics* (<http://cdn.thejournal.ie/media/2013/08/fine-gael-new-politics-march-2010.pdf>, 13. 2. 2018), 11.

V dokumentu je také uvedeno, že proběhlo již dvanáct návrhů na reformu Seanadu od ustanovení nové ústavy z roku 1937, ale stále není Seanad nijak reformován. Fine Gael představovala reformu Sněmovny reprezentantů, kde hlavními body mělo být výrazné zesílení pravomocí poslanců ve vytváření a pečlivém zkoumání zákonů, větší kontrolu vlády a ministrů, přepracování rozpočtového systému či dohlížení na činnost veřejných orgánů (Fine Gael 2010: 13).

Ve svém stranickém programu z roku 2011 strana přislíbila konání referenda o zrušení Seanadu, a to do dvanácti měsíců od jejího případného vítězství v nadcházejících volbách⁶ (Fine Gael 2011: 7).

Labour Party vydala na začátku roku 2011 dokument, který vyzdvihoval určité zásluhy Seanadu a případnou významnou roli, jež by mohl sehrát. Týkala se například irského členství v Evropské unii, konkrétně pak implementace evropských směrnic a předpisů do irského právního systému. Důvodem, proč by mohl hrát Seanad důležitou roli je pak to, že při tomto velkém množství evropských zákonů není v silách dolní komory všechny pozorně kontrolovat a toto břímě by tak mohla převzít právě horní komora parlamentu (Labour Party 2011a: 30). Následně však Labour Party rozhodla, že se příliš nevyplatí si horní komoru ponechat (MacCarthaigh – Martin 2015: 122). Stranický program se vyjadřoval pro zrušení Seanadu a současně navrhoval reformu dolní komory. Požadavky na reformu Sněmovny reprezentantů byly obdobné jako u předchozích zkoumaných stran – Dáil musí být silnější, musí mít více pravomocí v kontrole vlády a zasedat častěji.

⁶ Dále strana také přislíbila snížení platů ministrů a vydání politické penze pouze poslancům, kteří již dosáhli důchodového věku. Toto opatření by také pomohlo Irsku ušetřit na státních výdajích, což bylo dle Fine Gael vzhledem k ekonomické krizi velice žádané (Fine Gael 2011: 7).

Labour Party viděla budoucnost v jednokomorovém parlamentu, který svou legitimitu potvrdí přímými volbami a bude efektivně plnit svou funkci. Navrhovala také ústavní úmluvu, v níž bude Seanad zrušen (Labour Party 2011b: 46). Zrušení horní komory a vyhlášení referenda se objevilo i ve vládním programu koalice Fine Gael a Labour Party jako jeden z hlavních bodů (Department of the Taoiseach [nedatováno]).

Sinn Féin je jednou ze stran, které k této otázce přistupují radikálnějším způsobem. Jedním z bodů programu v roce 2011 bylo přímo zrušení Seanadu a to v jeho současné podobě. Na současné podobě strana shledává zásadní problémy, jimiž je především elitářství, bratříčkování a to, že Seanad není demokratický (Sinn Féin 2011: 33).

Strana tedy neuvažovala ani o reformě horní komory, ale byla pro úplné zrušení. Sinn Féin ve svém programu uváděla, že politický systém je zkorumpovaný a potřebuje základní reformu, která by vedla k vytvoření slušné a spravedlivé společnosti, kde je skutečná rovnost příležitostí (Sinn Féin 2011: 33).

Zároveň poukazovala na fakt, že současná vláda, resp. tehdejší vláda Fianna Fáil přinesla státu pouze zkrachovalou ekonomiku, čímž strana naráží na ekonomickou krizi, jež v danou dobu otrásala Irskem a neschopnost vlády na tuto situaci pružně reagovat (Sinn Féin 2011: 33). Při této krizi byla irská vláda nucena požádat Evropskou unii a Mezinárodní měnový fond o finanční pomoc tzv. *bail-out* ve výši 85 miliard eur. Irsko mělo tuto částku podpořit 17,5 miliardy eur ze státního penzijního fondu (BBC 2010). Strana Sinn Féin viděla ve zrušení Seanadu značnou výhodu, a to úsporu pro irský státní rozpočet 20 milionu eur ročně (MacCarthaigh — Martin 2015: 123).

3.2 Shrnutí

Postoje politických stran týkající se Seanadu ve volebních programech z roku 2011 bych rozlišila na dvě skupiny. Na strany, jež nejsou v této otázce tolik nekompromisní, a na strany, které požadují zrušení horní komory v současné podobě. Do první skupiny bych zařadila Fianna Fáil a Labour Party. Důvodem pro toto rozdělení je to, že Fianna Fáil byla stranou, která sice zmínila, že existují dlouhodobé potíže s obhájením role Seanadu a není zřejmý jeho hodnotný přínos kromě většího hloubání nad nastolenými tématy. Nicméně strana dávala přednost spíše reformě dolní komory, aby procesy a práce poslanců byly efektivnější a celkově by tak Sněmovna reprezentantů mohla převzít činnost Seanadu, čímž by poté nebylo zapotřebí si druhou komoru ponechat. Pokud by toho bylo docíleno a změnil by se i volební systém, jenž Fianna Fáil navrhovala, strana by návrh na zrušení Seanadu podpořila. Toto téma však nebylo pro stranu prioritní.

Labour Party se ke zrušení Seanadu stavěla rovněž benevolentněji. Na počátku roku 2011 vydala strana dokument s názvem *New Government, Better Government*, který pojednával o zásluhách horní komory, zároveň uvedla i další funkci, jež by mohl Seanad vykonávat a měl by tak značný přínos do politického systému. Jednalo se o kontrolu Evropských zákonů a směrnic, což by výrazně odlehčilo Sněmovně reprezentantů a zároveň by to jednoznačně vytyčilo doposud nejasnou činnost Seanadu. Později Labour Party opustila od „záchranné akce“ a vyslovila se pro zrušení horní komory s vidinou jednokomorového parlamentu podpořeného přímými volbami.

Do druhé skupiny bych zařadila zbývající dvě, tedy Fine Gael a Sinn Féin. Strana Fine Gael stála za celým návrhem na zrušení Seanadu a vyhlášením referenda, které přislíbila realizovat do dvanácti měsíců od vytvoření vlády. K podpoře návrhu vydala Fine Gael dokument *New Politics*, jenž je již přímo jakýmsi manuálem pro irský unikamerální systém. Obhájením ideje, že tento

system by byl dobrou volbou i pro Irsko, dokazují na státech s dobře fungujícím jednokomorovým parlamentem.

Sinn Féin požaduje úplné zrušení horní komory, přičemž dle názoru strany je největším problémem elitářství a bratříčkování. Celý politický systém vnímají jako zkorumpovaný a navrhuji trvalou a obsáhlou reformu. Strana poukazuje i na značnou úsporu, jež by zrušení přineslo, a to hlavně ve spojitosti s ekonomickou krizí, do které Irsko dostala současná, resp. tehdejší vláda Fianna Fáil.

Tabulka na následující straně shrnuje uvedené postoje z roku 2011.

Tabulka č. 2: Shrnující postoje stran dle volebních programů 2011

Strana	Postoj k existenci Seanadu dle volebních programů 2011		
	<i>Zrušení</i>	<i>Reforma</i>	<i>Zachování v současné podobě</i>
Fianna Fáil	Ano, ale podmínkou přijetí návrhu reformy volebního systému a vlády. Fianna Fáil navrhuje reformu Sněmovny reprezentantů a to tak, aby převzala pravomoci Seanadu.	————	————
Fine Gael	Ano, strana prosazuje zavedení unikamerního systému. Fine Gael navrhuje reformu Sněmovny reprezentantů a zesílení pravomocí poslanců.	————	————
Labour Party	Ano, strana vidí budoucnost v jednokomorovém parlamentu. Labour Party taktéž navrhuje obdobnou reformu Sněmovny reprezentantů jako předchozí zkoumané strany.	————	————
Sinn Féin	Ano, v jeho současné podobě.	————	————

Zdroj: Vytvořeno autorkou

3.3 Postoje politických stran v době konání referenda

Vyhlášení referenda předcházely dlouhé debaty ve Sněmovně reprezentantů, kde poslanec a zároveň předseda strany Fianna Fáil Micheál Martin v roce 2012 velmi důrazně upozornil premiéra Endu Kennyho, že „[j]e to již 15 měsíců od doby, co je tato vláda ve funkci a toto je slib, na nějž kladl premiér velký důraz před posledními volbami“ (Martin 2012)⁷. Poslanec Martin zde odkazuje na závazek, který Fine Gael dala voličům před parlamentními volbami v roce 2011, kdy deklarovala vyhlášení referenda o existenci Seanadu a to do dvanácti měsíců od svého zvolení.

Fianna Fáil a Fine Gael byly v otázce zrušení Seanadu ve svých kampaních nejvíce aktivními stranami. Své kampaně zahájily zhruba měsíc před konaným referendem, jenž se konalo čtvrtého října roku 2013. Richard Bruton, který stál ve vedení kampaně Fine Gael, uvedl, že zrušení horní komory parlamentu je pouze jedním z dílků politické reformy, jež strana slíbila splnit ve svém programu. K Seanadu se dále vyjádřil jako o neefektivním hlídači, který je elitářský a nedemokratický a je luxusem, jenž si Irsko nemůže nadále dovolit. Naráží zde na výdaje spojené s horní komorou, které by dle jeho názoru bylo užitečnější použít na školství či modernizaci nemocnic (Bruton dle O'Connell 2013a). Bruton také uvedl, že Fine Gael zahájí intenzivní program, kdy své názory budou šířit po celém Irsku a chtějí občany přesvědčit o tom, že zrušení Seanadu by přineslo jednak finanční úsporu, snížení počtu politiků o jednu třetinu, ale také to, že by se Irsko mohlo vyrovnat zemím, kde se osvědčil unikamerální systém, jako jsou Švédsko či Dánsko (Hennessy 2013).

Voliče také upozornili na to, že Seanad může pouze pozdržet zákony, nikoli je přetvářet či anulovat a pouhé jedno procento občanů může ovlivnit volby do Seanadu a devadesát procent senátorů je tak voleno ostatními politiky (Fine Gael

⁷ V originálu: „It is 15 months into the Government's term of office and this is a promise the Taoiseach made with great solemnity well before the last general election“ (Martin 2012).

2013). Tehdejší premiér Enda Kenny se v kampani odvolával na ústavu Irské republiky, konkrétně na článek 28 odstavec 4, kde je uvedeno, že vláda je odpovědná pouze Sněmovně reprezentantů nikoliv Seanadu, kterému tato ústavní zodpovědnost nebyla udělena (O'Connell 2013a). Enda Kenny následně odmítl pozvání účastnit se televizní debaty před konáním referenda, za což byl velmi kritizován zejména předsedou Fianna Fáil Micheálem Martinem. Premiér na tuto kritiku reagoval tím, že se Martin pouze snaží chopit příležitosti, jak by se mohl zviditelnit (RTE 2013c).

Zatímco není žádným překvapením, že strana Fine Gael, jež referendum sama iniciovala, prosazovala v kampani zrušení horní komory, Fianna Fáil byla ve své kampani pro zachování, avšak s podmínkou žádoucí reformy. Reformu horní komory stavěla na hlavních pilířích, jimiž mělo být volební právo pro všechny občany Irska zahrnující i Severní Irsko, aby si lidé sami zvolili, kdo je bude v Seanadu reprezentovat. Všichni senátoři by měli být voleni lidem. Dalším pilířem byl hlas diaspory, kdy strana nezapomíná na irské občany žijící v zahraničí a požaduje, aby mohli volit své senátory pomocí korespondenčních hlasů. Strana chtěla také udělit Seanadu funkci k přezkoumání zákonů pocházející z Evropské unie, což by pro horní komoru bylo nabytí velmi významné funkce (Finna Fáil 2013).

Předseda Fianna Fáil Michéal Martin prohlásil, že ačkoliv má Seanad své nedostatky, zasloužil se o vypracování dodatků k zákonům, ale obětovat ho z důvodu ekonomického kolapsu, se mu jeví absurdní. K důsledkům zrušení uvádí, že by to pouze utvrdilo absolutní ministerskou kontrolu nad politickým systémem (RTE 2013a).

Ve svém propagačním materiálu Fianna Fáil připisovala zásluhy Seanadu tím, jak zmiňovala, že právě horní komora diskutuje nad tématy, která by byla jinak opomenuta. Jako příklad zde uváděla práva homosexuálů či genderovou rovnost. Dále apelovala na voliče, že lepší možností, než zrušení horní komory je

její reforma (Finna Fáil 2013). Dle Fianna Fáil by svým případným hlasem proti návrhu občané ukázali, že se nenechají ošálit laxními politickými pokusy o změnu, ale napomohou tomu, aby byla vytvořena zásadní smysluplná reforma, která by politiky přiměla k větší odpovědnosti (Finna Fáil 2013).

Sinn Féin byla stranou, jež jednoznačně podporuje zrušení Seanadu. Pro podporu tohoto postoje uvedla, že politika bratříčkování a elitářství, kterou strana vidí jako synonymum pro existenci Seanadu, je právě tím, co dostalo stát do potíží. K tomu uvádí, že místo toho, aby byli senátoři ku prospěchu státu, podporují pouze sami sebe navzájem a hledí si svých vlastních zájmů (Sinn Féin 2013a).

Na svých propagačních letáčích strana zdůrazňovala, že bylo již několik pokusů o reformu Seanadu, nicméně k ničemu takovému stále nedošlo. Z toho vinila přímo i Fianna Fáil, která za dobu své působnosti ve vládě žádné potřebné kroky k reformě nepodnikla. Dle poslance Sinn Féin Pearse Dohertyho bylo nejzásadnějším problémem to, jak jsou senátoři voleni. Tento systém přirovnával k elitářskému apartheidu, který nepatří do moderního Irska (Sinn Féin 2013b). Některé argumenty, s nimiž strana přicházela v době konání referenda, a jsou hlavní strategií v kampani, se objevovaly i ve stranickém programu z roku 2011.

Byly jimi například nespokojenost s malým zastoupením žen a menšin v parlamentu a diskriminační volební systém do Seanadu. Dle tvrzení strany volební systém do horní komory výrazně diskriminuje značnou část obyvatel, která není vysokoškolsky vzdělaná. Dále strana opět poukazuje na to, že hlavními problémy Seanadu je především elitářství, nedemokratičnost a bratříčkování. Představitelka Sinn Féin Mary Lou McDonald posléze označila Seanad za nefunkční a nerovnoprávný. Navíc dodává, že pokud se jedná o stranický politický program, vidí zde prostor pro vyjednávání o tom, zda Irsko potřebuje i druhou komoru parlamentu (RTE 2013a).

Výše zmíněné strany měly v podpoře či odmítnutí referenda jasno, avšak Labour Party toto rozhodnutí rozdělilo na dva tábory. Strana jako celek prohlásila,

že je pro zrušení, nicméně uvnitř strany tato otázka vyvolala značný rozpor. Ti, kteří jsou pro zachování Seanadu, však nebudou svůj názor veřejně sdělovat a nebudou pořádat žádné kampaně a podobné akce (O'Connell 2013b). Alex White, poslanec a bývalý senátor Labour Party, tvrdil, že „[n]ěkteří mohou argumentovat tím, že špatný Seanad je lepší, než žádný Seanad – ale mít špatný Seanad je daleko horší, podněcuje pouze cynismus a ubližuje politickému procesu“ (White 2013)⁸.

Alex White vnímal jako zásadní otázku, jaká opodstatnění má zachování obou komor parlamentu, nikoliv otázku, z jakého důvodu Seanad zrušit. Ve svém článku následně tvrdil, že problémem je i nejasná a neidentifikovaná role Seanadu, kdy většina občanů neví, k čemu Seanad slouží a jaké jsou jeho funkce a pravomoci. Alex White zmiňoval i to, že horní komora má pouze doplňkovou funkci ke komoře dolní (White 2013). Pokud tedy Seanad nezastává separátní funkci od Sněmovny reprezentantů, neviděl důvod pro jeho zachování. Zachování obou komor se zdá neopodstatněné, i kdyby svou legitimitu prokázaly přímou volbou. Dle Whita by tak nebylo možné rozlišit rozdíly mezi oběma komorami (White 2013).

Propagační materiál Labour Party obsahoval důvody, proč volit ve prospěch návrhu na zrušení horní komory parlamentu. Byly jimi větší efektivita parlamentu, spravedlnost jednoho hlasu pro všechny občany, zodpovědnost všech zvolených zástupců lidu, reforma, která by zlepšila politický proces a budoucnost se silnější demokracií. Labour Party neviděla důvod, proč si horní komoru ponechat, naopak viděla budoucnost v silném jednokomorovém parlamentu s přímými volbami (Labour Party 2013).

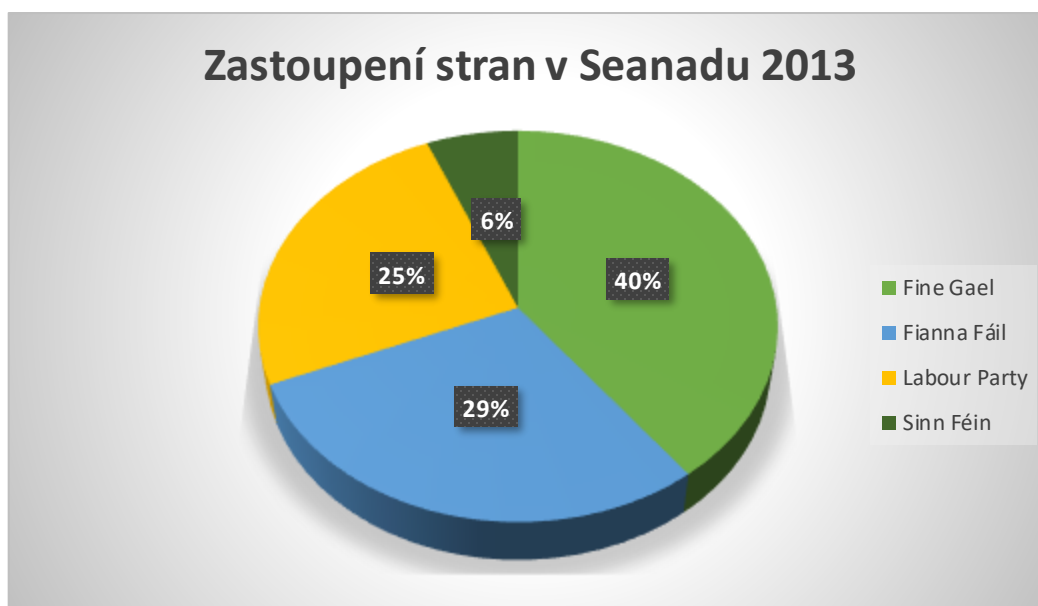
Následující řádky bych ráda věnovala samotnému referendu a reakcím, které strany sdělily bezprostředně po zveřejnění výsledků. Jak již bylo zmíněno,

⁸ V originálu: „Some might argue that a bad Seanad is better than no Seanad – but having a ‚bad‘ Seanad is far worse, inspiring only cynicism and harming the political process“ (White 2013).

referendum o zrušení Seanadu proběhlo čtvrtého října roku 2013. Samotní senátoři podpořili vyhlášení referenda o existenci horní komory 33 hlasy (O'Halloran — O'Regan — Carbery 2013). Zastoupení stran v Seanadu bylo v době konání referenda následující.

Fine Gael měla v době konání referenda v Seanadu 19 zástupců, Fianna Fáil 14 zástupců, Labour Party 12 zástupců a nejméně zde měla strana Sinn Féin se třemi zástupci. Viz graf č. 2.

Graf č. 2: Zastoupení stran v Seanadu v roce 2013

Zdroj: Vytvořeno autorkou dle Houses of the Oireachtas ([nedatováno]b). *Seanad Members' Directory* (<http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=1&HouseNum=24&disp=mem>, 11. 3. 2018).

Hlavními důvody, kterými voliči obhajovali svůj hlas pro zrušení Seanadu v době před konáním referenda, bylo například to, že nezastává prakticky žádnou funkci a stalo se z něj pouze jakési „odkladiště“ kandidátů a vysloužilých politiků, kteří se nedostali do dolní komory či neobhájili svůj mandát v Dáilu. Zastánci

názoru, že by měl být Seanad zrušen, dále argumentovali tím, že už od svého znovuoobnovení v roce 1937⁹ je horní komora neefektivní. Značnou roli v této otázce hrály i finance, kdy se provoz Seanadu jevil nejen voličům, ale i politickým stranám jako zbytečné plýtvání peněz (Dowd 2013). Na základě těchto argumentů ukazovaly předvolební průzkumy na výhru návrhu zrušení Seanadu. A to tak, že 55 % dotázaných voličů by volilo pro zrušení Seanadu a 21 % proti zrušení, přičemž 24 % ještě váhalo nad rozhodnutím. Pokud bychom vyloučili nerozhodnuté voliče, bylo by pro zrušení Seanad 72 % a proti návrhu 28 % (Collins 2013).

Tabulka č. 2 ukazuje volební podporu návrhu dle voličů jednotlivých stran. Paradoxní se může jevit fakt, že se pro zrušení horní komory nevyjádřila ani výrazná většina voličů těch stran, které tento názor prosazovaly.

Tabulka č. 2: Procentuální počet voličů jednotlivých stran, kteří požadují zrušení Seanadu

Strana	Voličská podpora návrhu na zrušení Seanadu
Fianna Fáil	52 %
Fine Gael	62 %
Labour Party	51 %
Sinn Féin	57 %

Zdroj: Vytvořeno autorkou dle Collins, Stephen (2013). Majority of voters want Seanad abolished – poll. *The Irish Times*. 15. 6. 2013 (<https://www.irishtimes.com/news/politics/oireachtas/majority-of-voters-want-seanad-abolished-poll-1.1429633>, 10. 2. 2018).

⁹ Horní komora parlamentu byla již jednou zrušena, a to za vlády Éamona de Valery v roce 1936, který zrušení inicioval. S novou ústavou v roce 1937 však byla horní komora opět obnovena a zakotvena v nové ústavě.

Návrh byl však těsně odmítnut a 51,7 % voličů hlasovalo pro zachování horní komory parlamentu při volební účasti necelých 40 % (BBC 2013). Proti návrhu se nejvíce voličů postavilo v Dublinu, kde se v jeho částech pohybovalo procentuální odmítnutí mezi 54 a 61 % hlasů. Naopak největší podporu návrhu zaznamenala oblast Mayo, kde Fine Gael vyhrála parlamentní volby v roce 2011. Návrh zde podpořilo 57,5 % voličů (Irish Election [nedatováno]). Mezi příčinami rozhodnutí voličů pro zachování horní komory parlamentu byla i obava, že v důsledku zrušení horní komory klesne odpovědný dohled nad vládou. Tuto informaci rozšířili Michael McDowell a Joe O'Toole, kteří jsou bývalými senátory bez politické příslušnosti (McGee 2013).

Lákavý slogan, který sliboval úsporu dvaceti milionů eur ročně, a o nějž se postarala především Sinn Féin, nezbudil ve voličích předpokládanou podporu návrhu. Voliči si uvědomovali, že úspora dvaceti milionů eur ročně sice není zanedbatelnou částkou, ale v porovnání s miliardovými úpravami státního rozpočtu se tato částka nejeví jako významná. Kampaně, které měly přimět voliče odmítnout návrh zrušení horní komory, nenabízely striktní řešení situace, čímž by bylo zachování či zrušení Seanadu, ale nabízely voličům vyhlídku na reformu Seanadu, což by z rozhodnutí odmítnutí návrhu učinilo jakýsi kompromis pro obě strany (McGee 2013).

Přehledný pohled na důvody, proč se voliči rozhodli si horní komoru parlamentu ponechat, znázorňuje tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Důvody, které uvedli respondenti, jenž hlasovali pro zachování Seanadu

<i>Důvod</i>	<i>%</i>
Zrušení by poskytlo vládě a Dáilu přílišnou kontrolu	32
Seanad je důležitý/chci ho zachovat (blíže nespecifikováno)	21
Preferuji reformu před zrušením Seanadu	11
Nemám důvěru ve vládu	9
Kampaň byla úspěšná/špatně řízená	5
Nepřeji si změnu ústavy	1
Odmítnutí Endy Kennyho účastnit se debaty	4
Nepřeji si Seanad zachovat, resp. hlasoval jsem chybně	3
Úspora by byla nedostačující	3
Nevím	3
Nevěřím, že za to €20 milionů stojí	2
Ostatní	5

Zdroj: Vypracováno autorkou dle MacCarthaigh, Muiris — Martin, Shane (2015). Bicameralism in the Republic of Ireland: The Seanad Abolition Referendum. *Irish Political Studies* 30 (1), 121–131.

Bezprostředně po výsledcích referenda reagoval Enda Kenny tím, že sice není s výsledky referenda spokojen, nicméně respektuje hlas lidu. Zmínil také nutnost změn, které by měly proběhnout, aby se stal Seanad efektivním v politickém systému. Předseda Fianna Fáil tuto nutnost potvrdil svým vyjádřením, že je úkolem premiéra vytvořit nejen s ostatními stranami, ale i s občany společnou diskuzi o reformě jak vlády, tak i parlamentu (RTE 2013b). V prosinci roku 2013 senátor Sinn Féin David Cullinane naléhal na premiéra Kennyho, aby předložil

radikální a smysluplnou reformu Seanadu. Senátor požadoval, aby se Seanad na základě reformy stal zastupující a zodpovědnou institucí, do níž budou probíhat přímé volby, a to s možností aktivního volebního práva pro všechny irské občany, zastoupení žen, diaspory a menšin irské společnosti v Seanadu (Cullinane 2013). Tato tvrzení a požadavky jsou pak následně hlavními opěrnými body ve stranickém programu Sinn Féin z roku 2016 pro reformu horní komory.

3.4 Shrnutí

Ve srovnání s předchozím zkoumaným obdobím se strany v během referenda projevovaly výrazně aktivněji. Největšími protichůdnými tábory se staly Fianna Fáil, jež byla proti zrušení, a vládnoucí strana Fine Gael, která naopak prosazovala jeho zrušení. Obě tyto strany vedly výraznou kampaň v boji za své názory. Fianna Fáil ve své kampani ukazovala voličům zásluhy, jež horní komora vykonává, k nimž patří například debata o právech homosexuálů nebo genderové rovnosti a zmiňovala možnost udělení větších pravomocí týkající se kontroly evropských zákonů, které navrhovala Labour Party. Dále na voliče apelovala, že lepší možností by byla reforma Seanadu než úplné zrušení.

Fine Gael označila ve své kampani Seanad jako neefektivní instituci, do které není voleno demokraticky a pouze jedno procento občanů může ovlivnit jeho složení. Strana zmínila i úsporu, jež by investovala do školství a zdravotnictví.

Otázka zrušení horní komory způsobila v Labour Party rozkol, kdy byli někteří členové strany proti zrušení, avšak strana jako celek vystupovala ve prospěch návrhu a podle toho se odvíjela i její kampaň. Na propagačních materiálech se objevily argumenty ke zrušení horní komory, jako byly například větší efektivita parlamentu, zodpovědnost všech zvolených zástupců lidu a budoucnost se silnější demokracií.

Sinn Féin stavěla především na bodech ze stranického programu z roku 2011 a znovu v této otázce nastolila témata elitářství, korupci, nedemokratičnost instituce a diskriminaci obyvatel v souvislosti s jeho volbou. Viz tabulka č. 4.

Tabulka č. 4: Shrnující postoje stran v období konání referenda 2013

Strana	Postoj k existenci Seanadu v období konání referenda 2013		
	<i>Zrušení</i>	<i>Reforma</i>	<i>Zachování v současné podobě</i>
Fianna Fáil	_____	Ano, strana dává přednost reformě Seanadu před jeho úplným zrušením.	_____
Fine Gael	Ano, strana i nadále prosazuje unikamerální systém, a to i s ohledem na úspory spojené se zrušením Seanadu.	_____	_____
Labour Party	Ano, strana veřejně podpořila návrh na zrušení, nicméně uvnitř tato otázka stranu rozštěpila.	_____	_____
Sinn Féin	Ano, strana tento postoj obhajuje některými body z volebního programu z roku 2011.	_____	_____

Zdroj: Vytvořeno autorkou

3.5 Postoje politických stran dle volebního programu v roce 2016

V parlamentních volbách v roce 2016 nebyla otázka následující existence Seanadu pro strany prioritní¹⁰ a proto se tomuto tématu ve svých programech věnují pouze okrajově. Fianna Fáil po konání referenda o zrušení Seanadu ve svém programu uváděla, že horní komora parlamentu byla založena pro to, aby se především rozšířila diskuze o tématech, které jinak nejsou v parlamentu řešena a není o nich slyšet (Fianna Fáil 2016: 101). Fianna Fáil dále slibuje implementaci návrhů „Pracovní skupiny“ na reformu Seanadu z roku 2015. Tento dokument byl sepsán převážně bývalými senátory, kteří navrhovali reformu Seanadu tak, aby byl moderním a funkčním a vyrovnal se tak mezinárodním dobře fungujícím Senátům. V úvodu dokumentu jsou uvedeny hlavní výtky současné podobě horní komory parlamentu. Jedná se volební systém, který je spíše elitářský, než aby sloužil pro většinu obyvatel, dále ústavní koncepce profese senátora nabývá v praxi pouze malého významu a posledním bodem zde ukazují na to, že neexistuje definice, jež by jasně vymezila a vysvětlila veřejnosti roli Seanadu v politickém životě (Report of the Working Group on Seanad reform 2015: 8).

K třem základním bodům, jež by měly reformu tvořit, autoři uvádí zaprvé, že reformovaný Seanad musí reálně ukazovat občanům, že hlas lidu má svou roli v politickém procesu, zadruhé by reformovaný Seanad měl mít adekvátní pravomoci a funkce tak, aby byl vidět jeho přínos do parlamentního procesu a za třetí by měla horní komora parlamentu mít odlišné složení členů než doposud, s čímž se pojí i změna volebního systému (Report of the Working Group on Seanad reform 2015: 8–9).

¹⁰ Fine Gael i Labour Party ve svých programech orientovaly na „zotavení“ irské ekonomiky, zahrnující zvýšení minimální mzdy a více pracovních příležitostí. Fianna Fáil kladla důraz na snížení rodinných výdajů a vyslovila se pro podpoření návrhu na zrušení poplatků na vodu. Sinn Féin přišla s chytlavým sloganem „Better with Sinn Féin“ neboli „Lépe se Sinn Féin“. S tím souvisí i volební program, jenž poukazoval na problémy, které dle strany přineslo pětileté období koaliční vlády Fine Gael a Labour Party (Barrett 2016).

Fine Gael v programu požadovala názor občanů, co považují za zásadní podněty v reformě Seanadu, přičemž by se měly zkoumat nejen tyto podněty, ale i určité návrhy z již zmíněného *Report of Working Group on Seanad Reform*. Dále strana chtěla rozšířit volební právo absolventů vysokých škol z roku 1979¹¹ na všechny absolventy, nejen ze dvou nejprestižnějších vysokých škol v Irsku jako je tomu v současné době (Fine Gael 2016: 98).

Labour Party ve svém volebním programu ukazovala na nutnost hloubkové kontroly činností a chodu obou komor parlamentu, které jak dále uvedla, potřebují také trvalou reformu (Labour Party 2016: 104).

Strana Sinn Féin ujišťovala své voliče, že se postará o to, aby byl Seanad reprezentující, zodpovědnou institucí, čehož chtěla dosáhnout zavedením těchto podnětů. Za prvé strana chtěla prosadit přímé volby pomocí univerzálního práva pro všechny irské občany, a to ve stejný den jako probíhají volby do Sněmovny reprezentantů, zastoupení Severního Irska a irských menšin obyvatelstva a padesáti procentní zastoupení žen v Seanadu (Sinn Féin 2016: 32).

Začlenění zástupců Severního Irska je jednoznačné projevení jednoho z ústředních cílů Sinn Féin, kdy se strana usiluje ukončit rozštěpení ostrova na Irskou republiku a Severní Irsko a snaží se Severní Irsko více zapojit do politických procesů. Primární rolí horní komory by pak mělo být nezávislé šetření legislativy Evropské unie již od fáze návrhu a zajištění rovnocennosti všech legislativ (Sinn Féin 2016: 32).

¹¹ Roku 1979 se na základě referenda ustanovil dodatek k ústavě, který opravňuje absolventy Trinity College Dublin a National University of Ireland volit šest senátorů do Seanadu. Současně se v dodatku objevuje i možnost rozšíření tohoto práva na více irských universit, avšak tato možnost nebyla dosud projednána.

3.6 Shrnutí

Po uskutečnění referenda se strany shodují na nutnosti reformy horní komory parlamentu a odkazují i na dokument „Pracovní skupiny“, který byl vytvořen v roce 2015. Strany se shodují i na implementaci některých bodů z tohoto dokumentu a na celkové kontrole a revizi Seanadu. Viz tabulka č. 5.

Tabulka č. 5: Shrnující postoje stran dle volebních programů v roce 2016

Strana	Postoj k existenci Seanadu dle volebních programů 2016		
	<i>Zrušení</i>	<i>Reforma</i>	<i>Zachování v současné podobě</i>
Fianna Fáil	————	Ano, strana přislíbila implementaci návrhů na reformu Seanadu z dokumentu „Working Group“.	————
Fine Gael	————	Ano, strana přislíbila implementaci návrhů na reformu Seanadu z dokumentu na „Working Group“ a dále rozšíření volebního práva absolventů.	————
Labour Party	————	Ano, strana požaduje zásadní reformu a důkladný dohled nad činností Seanadu.	————
Sinn Féin	————	Ano, reforma by měla dle strany zahrnovat mimo jiné přímé volby a zastoupení irských menšin.	————

Zdroj: Vytvořeno autorkou

4 KOMPARACE POSTOJŮ VZHLEDEM KE ZKOUMANÝM OBDOBÍM

4.1 Fianna Fáil

Fianna Fáil patří bezpochyby ke stranám, které se k otázce zrušení Seanadu stavěly umírněněji, a to po všechna zkoumaná období. V roce 2011 strana poukazovala na potíže, s nimiž se Seanad potýká v souvislosti s jeho samotnou existencí, nicméně dávala přednost reformě Sněmovny reprezentantů před ponecháním druhé komory parlamentu. Ta by tak mohla převzít funkce Seanadu, čímž by se posléze stala horní komora nadbytečnou. Podpoření návrhu v případném hlasování strana přislíbvala pouze za podmínek, které navrhla. Jsou jimi změna volebního systému a zlepšení dohledu nad vládou.

V následujícím roce se tomuto tématu věnovaly dlouhé debaty ve Sněmovně reprezentantů. Snaha Fianna Fáil rozřešit situaci o neisté budoucnosti horní komory vyvrcholila, když předseda strany Micheál Martin důrazně připomněl tehdejšímu premiérovi Kennymu, že již uplynulo patnáct měsíců od zvolení strany Fine Gael a premiér stále nesplnil slib o vyhlášení referenda, který dal voličům ve volbách v roce 2011. S rokem 2013 a blížícím se referendem přichází i proměna postoje strany v této otázce. Fianna Fáil již nepožadovala reformu dolní komory a v případě splnění podmínek podporu návrhu na zrušení Seanadu. Strana zastávala názor, že lepším řešením tohoto problému je reforma horní komory a nikoli její úplné zrušení. To se odrazilo i ve stranické kampani, kdy strana představila základní body, jimiž by Seanad reformovala a apelovala na voliče, že svým hlasem proti zrušení horní komory podpoří i šanci na důkladnou reformu, která povede k větší odpovědnosti politiků. V nadcházejících volbách si strana udržuje stejný postoj, jaký zaujímala i v době konání referenda. Ve svém volebním programu zmiňovala nutnost reformy, a to se zapojením podnětů z dokumentu „Pracovní skupiny“.

4.2 Fine Gael

Fine Gael byla stranou, která samotné zrušení Seanadu navrhla již v roce 2009. Strana se tomuto tématu věnovala velmi intenzivně, což dokládá i vydání dokumentu, jenž pojednával o změně irského bikamerálního systému na systém unikamerální. Inspirace pro tento navrhovaný systém čerpala Fine Gael ze zemí, kde byla horní komora zrušena a jednokomorový parlament se zde osvědčil. Příklady, které strana uvedla přímo ve zmíněném dokumentu, jsou Nový Zéland, kde byla horní komora parlamentu zrušena v roce 1950 či Dánsko, kde byl Senát zrušen společně s přijetím nové ústavy o tři roky později.

Ve stranickém volebním programu 2011 se objevoval návrh na reformu komory dolní, stejně jako u Fianna Fáil. Ani v době konání referenda strana nezměnila názor a stále požadovala zrušení Seanadu. Své názory podpořila tvrzením, že je horní komora parlamentu pouze jakýmsi neefektivním hlídačem, který je nedemokratický a pro Irsko představuje nadměrný luxus, jenž si stát nemůže vzhledem k ekonomické situaci dovolit. Enda Kenny se v rámci kampaně odvolával na ústavu Irské republiky, kde je zaneseno, že vláda není odpovědná Seanadu, nýbrž Dáilu.

Po výsledcích referenda projevil Kenny zklamání a uvedl, že s výsledky není spokojen, ale respektuje hlas lidu. Dále zmínil nutnost reformy, jež by měla zachovanou horní komoru zefektivnit a jasně stanovit její pravomoci a funkce. To se promítlo i ve stranickém programu v roce 2016 a Fine Gael navrhuje reformu, do které měly být mimo jiné zahrnuty i podněty z dokumentu „Pracovní skupiny“. V tomto bodě se strana shoduje se stranou Fianna Fáil.

4.3 Labour Party

Labour Party byla dle mého názoru stranou, jež si nebyla v otázce zrušení Seanadu bezvýhradně jistá svým postojem. Počátkem roku 2011 shrnovala v dokumentu *New Government, Better Government* zásluhy Seanadu i doporučující funkce pro upevnění jeho postavení v politickém systému. Poté však svůj postoj změnila a přikláněla se na stranu, která podporovala jeho zrušení. Ve stranickém programu téhož roku, se Labour Party vyjadřovala ke zrušení horní komory, současně s návrhem na reformu komoru dolní. Stejný přístup na řešení celé otázky můžeme pozorovat i u předchozích zkoumaných stran Fianna Fáil a Fine Gael. Strany se shodují na reformě Dáilu, kdy musí být tato komora silnější a zastávat více funkcí. Návrh na vyhlášení referenda a zrušení Seanadu se objevoval následně i ve vládním programu jakožto koaličního partnera Fine Gael.

Jako další příklad toho, že se strana jednostranně neprofilovala jako stoupenec zrušení horní komory, můžeme vidět v období konání samotného referenda. Labour Party toto rozhodnutí rozštěpilo na dva tábory. Nutno podotknout, že bychom jistě v každé z uvedených stran našli členy, kteří byli proti názoru, jenž jejich strana prosazovala. V Labour Party se tento rozkol objevil ve větší míře a stranu to vnitřně rozdělilo. Byť někteří zastávali názor, že je Seanad důležitou institucí, jako celek strana vystupovala coby zastánce názoru, že budoucnost irského politického systému tkví v jednokomorovém parlamentu.

Po rozhodnutí, že horní komora bude zachována, se Labour Party ve volebním programu v roce 2016 zmiňovala o tom, že bude zapotřebí nejen důkladné kontroly činností a fungování, ale i reformy obou komor parlamentu. Strana byla ve svém programu vzhledem k otázce Seanadu stručnější a neodkazovala na implementaci návrhů „Pracovní skupiny“ jako Fianna Fáil a Fine Gael.

4.4 Sinn Féin

Strana Sinn Féin, se stejně jako Fine Gael, držela po celou dobu řešení otázky o budoucnosti Seanadu stejného přístupu. Již ve svém programu z roku 2011 prosazovala zrušení horní komory v její současné podobě. Strana už od počátku neuvažovala o reformě, nýbrž o úplném zrušení. Tento postoj zdůvodňovala tím, že politický systém je zkorumpovaný, Seanad není demokratický a slouží pouze pro bratříčkování, do senátorských postů jsou dosazováni pouze prominentní kandidáti a volební systém je příliš elitářský. Sinn Féin ve svém programu upozorňovala na to, že vláda Fianna Fáil přivedla Irsko pouze do ekonomické krize a nebyla schopna situaci řešit a tím zároveň narážela na fakt, že by v případě zrušení horní komory uspořil státní rozpočet 20 milionů eur ročně. Stranická kampaň v roce 2013 byla založena na argumentech, jež se objevily již ve zmíněném stranickém programu.

Pro získání potřebné podpory strana apelovala na voliče tím, že volební systém do Seanadu výrazně diskriminuje zřetelnou část obyvatel, Seanad je neefektivní a nerovnoprávný. Po konání referenda se strana odchylovala od předchozích stran a na místo zařazení návrhů z již zmíněného dokumentu „Pracovní skupiny“ přicházela s vlastními koncepty, jak Seanad reformovat. Ke stěžejním bodům patřily přímé volby, zastoupení diaspory a Severního Irska a padesáti procentní zastoupení žen v Seanadu. Základní úlohou horní komory by pak měl být dohled a kontrola zákonů pocházející z Evropské unie.

4.5 Shrnutí

Zkoumané strany bych opět rozdělila na dvě skupiny. Do první skupiny stran, které se držely po všechna zmíněná období jednoho přístupu, řadím Fine Gael a Sinn Féin. Tyto strany zastávaly i stejný názor v této otázce. Každá strana měla pro tento postoj svá opodstatnění, nicméně jejich názory se setkávaly v zásadním bodě, a to zrušení Seanadu. Ve svých kampaních byly aktivnějšími a radikálnějšími v celém řešení problému. Do druhé skupiny zařazuji Fianna Fáil a Labour Party. I přesto, že strany nezastávaly jednotný názor, jako je tomu u předchozí skupiny, byly to strany, které byly v řešení budoucnosti Seanadu umírněnějšími a benevolentnějšími. Společným bodem pro tuto skupinu je to, že své postoje, vzhledem k této záležitosti, proměňovaly. Fianna Fáil byla zpočátku ochotna podpořit návrh, jež vytvořila Fine Gael, ačkoliv tento názor se s nadcházejícím referendem změnil a Fianna Fáil upřednostnila reformu Seanadu před jeho zrušením. Nutnost reformy si strana zanesla i do volebního programu pro nadcházející volby v roce 2016. Mezi rozdělenými skupinami vidíme i společné body, a to mezi Fianna Fáil a Fine Gael, v nichž se obě strany jednomyslně vyjadřují nejprve v preferenci reformy Sněmovny reprezentantů a následně v bodě na využití návrhu „Pracovní skupiny“ pro reformu zanechaného Seanadu.

Labour Party svůj názor taktéž proměňovala. Nejprve poznamenala přínos, který Seanad přináší do politického systému, nicméně v témže roce svůj názor přehodnotila a stavěla se na stranu, jež prosazovala jeho zrušení. Ani v dalším období nebyl postoj Labour Party ucelený. Strana vystupovala ve prospěch návrhu, přesto se její členové v této otázce neshodovali. Labour Party byla stranou, jež za všechna zkoumaná období vyjadřovala k otázce zrušení Seanadu nejstřídměji.

Souhrnná tabulka č. 6 poskytne přehledný pohled na popsané postoje.

Tabulka č. 6: Shrnující tabulka postojů stran během všech zkoumaných období

Strana		Postoj k existenci Seanadu v průběhu všech zkoumaných období		
		<i>Zrušení</i>	<i>Reforma</i>	<i>Zachování v současné podobě</i>
Fianna Fáil	2011	Ano, ale podmínkou přijetí návrhu reformy volebního systému a vlády. Fianna Fáil navrhuje reformu Sněmovny reprezentantů a to tak, aby převzala pravomoci Seanadu.	————	————
	2013	————	Ano, strana dává přednost reformě Seanadu před jeho úplným zrušením.	————
	2016	————	Ano, strana přislíbila implementaci návrhů na reformu Seanadu z dokumentu na „Working Group“.	————
Fine Gael	2011	Ano, strana prosazuje zavedení unikamerního systému. Fine Gael navrhuje reformu Sněmovny reprezentantů a zesílení pravomocí poslanců.	————	————
	2013	Ano, strana i nadále prosazuje unikamerní systém, a to i s ohledem na úspory spojené se zrušením Seanadu.	————	————

	2016	————	Ano, strana přislíbila implementaci návrhů na reformu Seanadu z dokumentu na „Working Group“ a dále rozšíření volebního práva absolventů.	————
Labour Party	2011	Ano, strana vidí budoucnost v jednokomorovém parlamentu. Labour Party taktéž navrhuje obdobnou reformu Sněmovny reprezentantů jako předchozí zkoumané strany.	————	————
	2013	Ano, strana veřejně podpořila návrh na zrušení, nicméně uvnitř tato otázka stranu rozštěpila.	————	————
	2016	————	Ano, strana požaduje zásadní reformu a důkladný dohled nad činností Seanadu.	————
Sinn Féin	2011	Ano, v jeho současné podobě.	————	————
	2013	Ano, strana tento postoj obhajuje některými body z volebního programu z roku 2011.	————	————
	2016	————	Ano, reforma by měla dle strany zahrnovat mimo jiné přímé volby a zastoupení irských menšin.	————

Zdroj: Vytvořeno autorkou

5 ZÁVĚR

V úvodní části bakalářské práce jsem si pro naplnění cíle stanovila otázku, jak se irské politické strany stavěly k budoucnosti tamní horní komory a zda své postoje ve zkoumaných obdobích proměňovaly nebo zastávaly stále stejné názory po celou dobu řešení této otázky. Pro naplnění cíle jsem se nejdříve musela zaměřit na postavení Senátu v irském politickém systému, a to z důvodu lepšího porozumění, proč právě argumenty, že Senát není potřebnou institucí a nezastává prakticky žádnou funkci, zazněly od stran, které požadovaly zrušení horní komory parlamentu v její současné podobě.

Následně jsem se soustředila již na samotné postoje jednotlivých stran ve třech obdobích. Časová osa let 2011, 2013 a 2016 mi pomohla zhodnotit a zodpovědět otázku, jestli se stanoviska stran nějak a měnila nebo byla již od počátku řešení tématu stále stejná. Záměrně jsem si vybrala parlamentní volby, jež se konaly dva roky před referendem, jelikož se zde otázka Senátu projednávala nejintenzivněji. U všech politických stran, které jsem si zvolila, resp. v jejich programech, se toto téma objevuje a je podstatnou částí jejich kampaní. S další etapou zkoumání a konáním referenda přišly také další, mnohdy odlišné postoje vybraných stran. Do této části jsem také zakomponovala samotné referendum, jeho výsledky a nejčastější důvody, proč se voliči rozhodli pro ponechání horní komory parlamentu. Ve volebních programech z roku 2016 jsem zjišťovala, zda se strany stále zabývají otázkou Senátu a rozhodnuté referendum má v programech nějakou „dohru“ nebo se tomuto tématu už nevěnují.

Ve své práci jsem došla k závěru, že se strany Fine Gael a Sinn Féin od samotného počátku řešení této otázky držely stále stejného postoje, čímž bylo zrušení Senátu v jeho současné podobě. Naopak strany Fianna Fáil a Labour Party své názory proměnily. Fianna Fáil byla zpočátku pro zrušení horní komory za předpokladu splnění podmínek, jež určila, nicméně následně se vyslovila proti

návrhu na zrušení Senátu. Labour Party se dle mého názoru stavěla k této otázce nerozhodně, a to z toho důvodu, že nejdříve ocenila horní komoru za zásluhy a přínos, ale pak se strana rozhodla pro vyslovení podpory návrhu na zrušení, přičemž uvnitř nebyla Labour Party v tomto postoji jednotná. Zkoumané strany se následně po výsledcích referenda shodují na nutnosti reformy Senátu.

Téma budoucnosti Senátu dlouho vyvolávalo v Irsku rozepře a vzbuzovalo „touhu“ horní komoru zefektivnit a reformovat tak, aby sloužila více lidem a byla zřejmá její úloha v politickém systému. V současné době se v Irsku věnuje pozornost jiným tématům, jako je například ponechání dodatku ústavy z roku 1983, který pojednává o právu nenarozeného dítěte a o němž se bude rozhodovat v referendu, a to v květnu tohoto roku. Dále se v Irsku diskutuje o případné hranici mezi Irskou republikou a Severním Irskem, jež by přinesl odchod Velké Británie z Evropské unie. Reforma Senátu tak není v současné době předmětem irských politických debat.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Barrett, David (2016). Irish general election 2016 report: whither the party system?. *Irish Political Studies* 31 (3), 418–431.

BBC (2010). *Q&A: Irish Republic bail-out*, 29. 11. 2010 (<http://www.bbc.com/news/business-11766346>, 5. 10. 2017).

BBC (2013). *Seanad vote: Public vote to keep Irish senate*, 5. 10. 2013 (<http://www.bbc.com/news/world-europe-24404157>, 5. 10. 2017).

Collins, Stephen (2013). Majority of voters want Seanad abolished – poll. *The Irish Times*. 15. 6. 2013 (<https://www.irishtimes.com/news/politics/oireachtas/majority-of-voters-want-seanad-abolished-poll-1.1429633>, 10. 2. 2018).

Constitution of Ireland (https://www.constitution.ie/Documents/Bhunreacht_na_hEireann_web.pdf., 10. 3. 2018).

Cullinane, David (2013). Cullinane urges Taoiseach to seize the initiative on Seanad reform. *Sinn Féin*. 18. 12. 2013 (<http://www.sinnfein.ie/contents/28317#.UrGKZlvntPQ.twitter>, 2. 2. 2018).

Department of Taoiseach (2011). *Programme for Government 2011-2016* (https://www.taoiseach.gov.ie/eng/Work_Of_The_Department/Programme_for_Government/Programme_for_Government_2011-2016.pdf, 12. 2. 2018).

Dowd, Vincent (2013). Pressure to abolish Ireland's senate in referendum. *BBC*. 2. 10. 2013 (<http://www.bbc.com/news/world-europe-24365201>, 12. 12. 2017).

Fianna Fáil (2011). *Real Plan, Better Future Manifesto* (<http://www.michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20GE%202011.pdf>, 2. 10. 2017).

Fianna Fáil (2013). *Vote No To Abolition, Reform of Seanad Éireann* (<https://irishelectionliterature.com/2013/09/26/vote-no-to-abolition-reform-of-seanad-eireann-your-guide-leaflet-from-ogra-fianna-fail/>, 15. 3. 2018).

Fianna Fáil (2016). *An Ireland for All Manifesto 2016* (<http://www.michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20GE%202016.pdf>, 2. 10. 2017).

Fine Gael (2010). *New Politics* (<http://cdn.thejournal.ie/media/2013/08/fine-gael-new-politics-march-2010.pdf>, 13. 3. 2018).

Fine Gael (2011). *Fine Gael Manifesto* (<http://www.michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20GE%20011.pdf>, 2. 10. 2017).

Fine Gael (2013). *FG kicks off programme of regional activity for Seanad Abolition Referendum* (<https://www.finegael.ie/fg-kicks-off-programme-of-regional-activity-for-seanad-abolition-referendum/>, 16. 2. 2018).

Fine Gael (2016). *Fine Gael General Election Manifesto* (<http://www.michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20GE%20016.pdf>, 2. 10. 2017).

Gallagher, Michael (2010). The Oireachtas: President and parliament. In: Coakley, John — Gallagher, Michael eds., *Politics in the Republic of Ireland* (London: Routledge), s. 198—229.

Irish Election ([nedatováno]). *Referendum on the Thirty-second Amendment of the Constitution (Abolition of Seanad Éireann) Bill 2013* (<http://irelandelection.com/referendum.php?elecId=211&tab=election&detail=yes&electype=6>, 6. 10. 2017).

Hennessy, Michelle (2013). Richard Bruton: The Seanad is luxury we can no longer afford. *The Journal*. 15. 7. 2013 (<http://www.thejournal.ie/article.php?id=993675>, 16. 2. 2018).

Houses of the Oireachtas ([nedatováno]a). *Seanad Éireann* (<https://www.oireachtas.ie/parliament/about/seanad/>, 5. 10. 2017).

Houses of the Oireachtas ([nedatováno]b). *Seanad Members' Directory* (<http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=1&HouseNum=24&disp=mem>, 12. 2. 2018).

Labour Party (2011a). *New Government, Better Government* (<https://www.labour.ie/download/pdf/newgovernmentbettergovernment.pdf>, 28. 2. 2018).

Labour Party (2011b). *One Ireland, jobs, reform, fairness Manifesto 2011* (<http://www.michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20GE%202011.pdf>, 2. 10. 2017).

Labour Party (2013). *One people. One parliament. One vote - Vote yes* (<https://irishelectionliterature.com/2013/10/02/one-people-one-parliament-one-vote-vote-yes-labour-party-leaflet-for-the-seanad-and-court-of-appeal-referenda/>, 7. 3. 2018).

Labour Party (2016). *Standing Up for Ireland's Future Labour Manifesto 2016* (<http://www.michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20GE%202016.pdf>, 2. 10. 2017).

MacCarthaigh, Muiris — Martin, Shane (2015). Bicameralism in the Republic of Ireland: The Seanad Abolition Referendum. *Irish Political Studies* 30 (1), 121–131.

MacGuill, Dan (2016). Fianna Fáil are back, and they're no longer 'male, stale and outside the Pale'. *The Journal*. 4. 3. 2016 (<http://www.thejournal.ie/fianna-fail-election-2016-performance-analysis-ge16-2634557-Mar2016/>, 12. 2. 2018).

McGee (2013). Ten reasons voters rejected the abolition of Seanad. *The Irish Times*. 6. 10. 2013 (<https://www.irishtimes.com/news/politics/ten-reasons-voters-rejected-the-abolition-of-the-seanad-1.1551909>, 5. 10. 2017).

Martin, Micheál (2012). Abolition of Seanad Éireann. *Houses of the Oireachtas*. 12. 7. 2012 (<https://beta.oireachtas.ie/en/debates/debate/dail/2012-07-10/16/?highlight%5B0%5D=abolition&highlight%5B1%5D=seanad#s20>, 15. 3. 2018).

O'Connell, Hugh (2013a). Fianna Fáil thinks Seanad abolition is 'transparently ridiculous', but Fine Gael disagrees. *The Journal*. 10. 9. 2013 (<http://www.thejournal.ie/fianna-fail-fine-gael-seanad-referendum-1077137-Sep2013/>, 11. 2. 2018).

O'Connell, Hugh (2013b). Half of Labour's TDs and senators' are against abolition of the Seanad. *The Journal*. 16. 8. 2013 (<http://www.thejournal.ie/labour-seanad-referendum-1038192-Aug2013/>, 15. 3. 2018).

O'Halloran, Marie — O'Regan, Michael — Carbery, Genevieve (2013). Seanad votes to hold referendum on its abolition. *The Irish Times*. 23. 7. 2013 (<https://www.irishtimes.com/news/politics/oireachtas/seanad-votes-to-hold-referendum-on-its-abolition-1.1472612>, 5. 3. 2018).

Robertson, Nic (2018). Gerry Adams steps off the stage (but he won't be far away). *CNN*. 10. 2. 2018 (<https://edition.cnn.com/2018/02/10/opinions/gerry-adams-retires-intl/index.html>, 22.3.2018).

RTE (2013a). *Fine Gael and Fianna Fáil launch Seanad referendum campaigns*, 10. 9. 2013 (<https://www.rte.ie/news/2013/0910/473343-seanad-politics/>, 13. 3. 2018).

RTE (2013b). *Referendum to abolish Seanad is defeated*, 5. 10. 2013 (<https://www.rte.ie/news/2013/1005/478505-referendum-count/>, 12. 3. 2018).

RTE (2013c). *New opinion poll shows large majority in favour of Seanad abolition*, 28. 9. 2013 (<https://www.rte.ie/news/2013/0928/477021-seanad-tv-debate/>, 28. 2. 2018).

Sinn Féin (2011). *There is a better way. Sinn Féin General Election Manifesto 2011*

(<http://www.michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20GE%202011.pdf>, 2. 10. 2017).

Sinn Féin (2013a). *Doherty launches Sinn Féin's Seanad abolition campaign*

(<http://www.sinnfein.ie/contents/27388>, 5. 3. 2018).

Sinn Féin (2013b). *Equality not elitism- abolish the Seanad. Vote yes*

(<https://irishelectionliterature.com/2013/09/27/equality-not-elitism-abolish-the-seanad-vote-yes-leaflet-from-sinn-fein/>, 7. 3. 2018).

Sinn Féin (2016). *For a fair recovery. Sinn Féin General Election Manifesto 2016*

(<http://www.michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20GE%202016.pdf>, 2. 10. 2017).

Šlosarčík, Ivo (2007). *Politický systém Irska* (Praha: Sociologické Nakladatelství).

Šlosarčík, Ivo (2015). *Irsko a krize, Politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008-2014 a její evropské souvislosti* (Praha: Karolinum).

White, Alex (2013). Column: The Seanad gives a false comfort to those seeking

proper checks and balances. *The Journal*. 1. 10. 2013

(http://www.thejournal.ie/readme/the-seanad-gives-a-false-comfort-to-those-seeking-proper-checks-and-balances-1107950-Oct2013/?utm_source=shortlink, 10. 3. 2018).

Working Group (2015). *Report of the Working group on Seanad reform 2015*

(<https://www.merrionstreet.ie/en/ImageLibrary/20150413SeanadReformFinal1.pdf>, 13. 3. 2018).

7 RESUMÉ

Ireland after period of prosperity called as a „Celtic tiger“ fell into economic crisis caused by decline of American foreign investment and collapse of American bank Lehman Brothers. This crisis has affected Ireland for many years so Irish government has been forced to ask for financial help of 85 billion euro in total. In an effort to help with state budget's recovery came up a question how to make a savings on public spending. It was a new government Fine Gael who proposed to declare a referendum about Senate abolition. Potential abolition could save about 20 million euro per year.

In my bachelor thesis I will compare stances of Irish political parties Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party and Sinn Féin in regard to abolition of Senate. I will compare these stances in three periods – in general elections in 2011, in year when the referendum took place in 2013 and in general elections in 2016. The main question will be if mentioned parties had the same stances at all periods of research or if they changed their opinions by time.

The first part of my bachelor thesis is focused on position of Senate in Irish political system and if Senate has a fundamental irreplaceable functions or if it's not „necessary“. In the second part I will start to analyse stances in mentioned three periods complemented by referendum results. In the third and last part of my bachelor thesis I will compare ascertained opinions in question about Senate's future and I will also answer my main question – which parties supported abolition of Senate and if political parties kept the same opinion or if they changed it by time.